

לקראת שבת מלכתא

**ואיך אדם בריא הופך להיות 'חולה'? משלמים משהו לרופא... רופא כזה
אותר והוזמן, אלא שהלה בחר להגיע דוקא ביום השבת. נו 'להיבדק'
על ידי רופא גוי אין שום בעיה, אלא שהדבר ה'עיקרי'... התשלום הינו
מוקצה. התעוררה סערה בבית כיצד לנהוג, מצד אחד שחרור מהצבא
הליטאי, מאידך יש כאן איסור מוקצה**

נשיא ישיבת פוניבז' הגאון רבי אליעזר כהנמן שליט"א בזכרונות,
ממה שראה ושמע בבית זקנו, מרן הגרי"ש כהנמן זצוק"ל

"וְלִהְבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל" (ויקרא י', י')

הישיבה, הוא היה מעיין המתגבר בעיון התורה, אבל הוא נתן את כל המרחב לראשי הישיבות והמשגיחים בהנהגת הישיבה. אספר סיפור מופת, כאשר הוא הקים את הישיבה, החלו דיבורים ומגעים מצידו להביא את מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל מלומז'א לישיבה, לפתע תוך כדי הפעולות שנדרשו לאחר יסוד הישיבה, הוא לקה בכאב חד בגרונו. הוא דרש ברופאים ורופא אחד אמר לו שיש חשש שמדובר בגידול מסוכן שהטיפול בו עלול לפגוע במיתרי הקול עד כדי אבדן כושר הדיבור. בינתיים הורה לו הרופא

מה היה סודו של האיש הגדול הזה, הסבא, מרן הגרי"ש כהנמן זצוק"ל?

קשה לדעת את הסוד בגלל שזה סוד... 'מי יעלה בהר ד' ומי יקום במקום קדשו'. מרן הרב זצוק"ל היה בגדר נסתר, נסתר ממש. קשה היה לעמוד על עומק גדלותו, עומק לפנים מעומק. הוא היה תופעה לא מצויה שאין בדוגמתו כמעט. הוא לא חיפש שום דבר לעצמו, כל כולו למען כלל ישראל. מרן ראש הישיבה הגאון רבי דוד זצוק"ל סיפר שפעם השתתף עם זקני מרן הרב זצוק"ל בחופה של יהודים בעלי בתים מתומכי הישיבה. בעת החופה כיבדו את מרן הרב זצוק"ל בברכה שלישית כאחד המוזמנים כשלפניו ובברכה אחריתא כובדו אנשים הרבה יותר פשוטים ממנו. מרן הגאון רבי דוד זצוק"ל השתומם מהנהגת בעלי השמחה, וכשנפנו לצאת תמה באזני זקני מרן הרב זצוק"ל 'עד כדי כך, צריך הרב לבזות עצמו?... זקני מרן הרב זצוק"ל חייך והגיב בביטול מוחלט, 'הדברים האלו לא מעניינים אותי, - 'סאיז פאנעמט נישט ביי מיר קיין פלאץ'... - 'זה לא תופס אצלי מקום'.

זו עובדה מעשית, אבל האמת היא שכל הבניין של הישיבה היה באופן כזה. הוא מינה ראשי ישיבות והאציל להם את כל הנהגת

שלא לדבר כלל, שכן הדיבור עלול להחמיר את המצב.

זקני מרן הרב זצוק"ל, לא רק שלא השתתף בהמשך הקמת הישיבה, אלא ניגש לאבא זצוק"ל (הג"ר אברהם זצ"ל), וכתב לו על גבי פתק, שישלח ויבקש מרבי שמואל רוזובסקי שיבוא לכהן בישיבה. בינו זאת: מצידו, נכון לאותה עת, הוא עסק בבניית ישיבה, למרות שהיה צד סביר שהוא לא יזכה לאורך ימים לראות בבניינה ובוודאי שלא להשמיע בה שיעורים! וכל זה לא מנע ממנו להמשיך ביתר שאת להקים את הישיבה ולסייע ביד מרן הגאון רבי שמואל זצוק"ל בהרבצת התורה לתלמידים. שכן גם מלכתחילה הוא לא בנה את הישיבה עבור עצמו אלא לכלל ישראל, אז מה לי אם הוא יזכה לראותה ומה לי אם יזכה לכהן בה... ברוך ד' הוא זכה והאריך ימים, אבל מבחינתו הוא נותר כמי שהעמיד את הישיבה עבור הכלל ולא עבור עצמו כלל. נדמה שזה היה סוד הסייעתא דשמיא שליוותה אותו בהקמת המוסדות הכבירים שהקים.

פעם תחת אחד השיחים סיפר מרן הרב על עצמו עובדה - שאף לאבא זצ"ל לא הייתה ידועה. היה בחור מתושבי חו"ל שלמד בישיבה. אחיו הצעיר הגיע לגיל בר מצוה, והאבא מאד רצה שהבן ישוב הביתה כדי להשתתף בבר מצוה של האב. האב עצמו הגיע לישיבה כדי לבקש מזקני מרן הרב זצוק"ל שירצה לאח לנסוע. מרן הרב זצוק"ל ישב עם האב, שמע אותו ברוב קשב, וכשסיים, אמר לו כך:

'אספר לך סיפור. כאשר אני הגעתי לגיל בר מצוה, למדתי בישיבה קטנה בפלונגיאן, באופן טבעי התבקש שאסע הביתה לחגוג את בר המצוה. עשיתי חשבון שכדי להגיע לעירייה שלי קול, נדרשת נסיעה בעגלה שמתמשכת שעה, לשוב ממנה עוד שעה, וכמוכן השתיה לסעודת 'בר המצוה'. לא יכולתי להרשות לעצמי לבזבז שעתיים ויותר של ביטול תורה. לכן נשארתי בישיבה. אני - המשיך זקני זצוק"ל - הייתי ביישן, לא גיליתי אוזן אף אחד מרבני הישיבה אודות בר המצוה, כך שגם לא זכיתי בעליה לתורה. חגגתי עם עצמי את המאורע... והנה אתה מבקש ממני שאני אורה לבן שלך שיבזבז - לא שעתיים אלא ימים שלמים, ולא כדי לחוג בר מצוה לעצמו, אלא כדי לחוג עם אחיו, איך אני יכול להורות דבר כזה לבנך...?" האב שמע, התפעם, סבר וקיבל...

מן הסתם, אחד הדברים שחיזוק אותו היה גם הפסוק ששמע מרבו מרן החפץ חיים זיע"א - 'ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש', הפסוק אותו גם חקק על חזית הישיבה.

הסיפור הזה לא מדויק

כלומר? מדובר באחד הסיפורים היותר מכווננים ומשמעותיים בהיסטוריה התורנית...

העובדה עצמה נכונה, רק שזה לא היה עם מרן הסבא זצוק"ל, אלא עם הגאון רבי משה לנדינסקי זצוק"ל, ראש ישיבת ראדין. בעת שהצורך הנאצי עלה לממשלה, נכנס רבי משה אל מרן החפץ חיים' ושאל בדאגה מה יהיה. השיב לו מרן החפץ חיים זיע"א: 'ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש'. הסיפור הזה הגיע לאזנו של מרן הסבא זצוק"ל, הוא מאד התפעל מכך, ולכן קבע את המילים על הבניין.

היתה לו נשיאות חן מיוחדת, גם בקרב אלו שהיו רחוקים מתורה ומצוות.

לא רק רחוקים, אלא אף בעלי פלוגתא. אספר לכם. בפוניבז' בחו"ל פעלה רשת בתי הספר של הציונות בשם 'תרבות'. המנהל של בית הספר 'תרבות' בפוניבז', עלה לימים לארץ, קרו לו מלמן הוא היה אספן ספרים הגדול ביותר בארץ. יצא לי לדבר איתו הוא אמר לי במילים האלו: 'הסבא שלך לחם נגדי בכל הכוח, עד שלא נותר לי מה לעשות בעיר, נאלצתי לעזוב שם. הוא לחם בכל כוחו נגדי, אבל מעולם לא פגע בי אישית, הוא נאבק ב'דרך שלי לא ב'...! הוא 'אהב' את הבריות, הכל נעשה מתוך אהבה.

מאלו דמויות הוא הושפע וקיבל את מעוף התורה הגדול והכביר הזה?

מכל רבותיו. הוא הושפע ממרן הגאון רבי לייזר טעלור זצוק"ל שמרן החזון איש זיע"א, אמר עליו ש'הוא ראש ישיבה מיוחד באהבת התלמידים', ממרן הבא מנובהרדוק זיע"א שהיה אומר עליו שהפקיר את עצמו עבור כלל ישראל. וכמוכן מרבו - מרן החפץ חיים זיע"א, שהאציל עליו מרוחו במבט הכביר של אחריות על כלל ישראל.

כבד את אביך - למען יאריכון ימך

סיפור ההצלה של אבי נשיא הישיבה שליט"א - הגאון רבי אברהם זצ"ל, אוד מוצל מאש, שהיה לפליטה גדולה לשושלת בית מרן הרב זצוק"ל הוא סיפור מופת בפני עצמו. בנו הגאון רבי אליעזר כהנמן שליט"א, מספר לנו את העובדה הזו בהקשר לנס ההצלה:

"היה זה בעת הופעת הניצנים הראשונים של מלחמת העולם השנייה. החל אז גיוס המוני לצבא הליטאי, והאבה, שהיה אז תלמיד ישיבת 'מיר' עמד בפני סכנת הגיוס. איך משתחררים מהצבא? נעשים 'חולה'... ואיך אדם בריא הופך להיות 'חולה'? משלמים משהו לרופא... רופא כזה אותר והוזמן, אלא שהלה בחר להגיע דוקא ביום השבת. נו 'להיבדק' על ידי רופא גוי אין שום בעיה, אלא שהדבר ה'עיקרי'... התשלום הינו מוקצה. התעוררה סערה בבית כיצד לנהוג, מצד אחד שחרור מהצבא הליטאי היה בגד פיקוח נפש עתידי, מאידך יש כאן איסור מוקצה.

היו שם אורחים למדנים והם צידדו להיתר, אך בבית היה באותה עת גיסו של הסבא זצוק"ל, ודודו של אבי, הגאון רבי אשר קלמן בארון זצוק"ל הי"ד ראש הישיבה בפוניבז', הוא הורה שאין היתר לתת את הכסף לרופא. האב זצוק"ל ניגש לחדר של הסבא זצוק"ל לשאול אותו, כי הוא הרי המרא דאתרא, אבל ראה שהסבא ישן, והאבא נמנע מלהעיר אותו. עקב כך נותרה הוראתו של הדוד רבי אשר קלמן זצוק"ל, הובהר לרופא שלא ניתן בשבת לשלם לו, הוא סב על עקבותיו ולא שב. למצוא רופא אחר, כבר לא היה ניתן להשיג.

לימים סיפר האבא זצ"ל את הסיפור הזה, וכאשר הגיע לשלב שבו הוא הזכיר שהוא ניגש לחדר של הסבא והוא ישן, העלה אביו, סבא זצוק"ל, חיוך על שפתיו, והוא סיפר: 'לא ישנתי, הגעתי ושמעתי בחוץ את הדיבורים, כמו גם את הוראתו של הגיס רבי אשר קלמן, אני לכשעצמי

בעת שרבינו סבל משבר ברגלו, התעתד כ"ק האדמו"ר מסקווירא להגיע למחיצתו, בכדי לקיים מצוות ביקור חולים. נכד רבינו, הרב אריה אלישיב, קנה פירות משובחים, סידר את הבית והכין את כל הנדרש לקראת המעמד הנדיר כאשר האדמו"ר הופיע בפתח הבית...

ההקפדה על כבוד התורה של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

"ולְהוֹרֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא י', י"א)

אחד מתלמידי החכמים המופלגים, שנהגו לפקוד את מעונו של מרן בדרך קבע, היה רבי אליעזר גולדשמידט, שנהג להציג בפני רבינו את השאלות הסבוכות שהתעוררו בבית הדין תמידים כסדרם. היות וכל עיתותיו של רבינו היו קבועות במסמרות, כשכל שעה משמשת לסדר הלימוד לו יעדה, נהג רבי אליעזר לפקוד את מעונו של רבינו מידי יום ביומו בשעת ארוחת הבוקר שזמנה הוקדש בעבורו. בכל בוקר היה רבי אליעזר עושה את דרכו אל שכונת מאה שערים, ובעוד רבינו סועד את ליבו, היה מגולל בפניו את הסוגיות המסועפות שהתגלגלו לפתחו.

בכל בוקר לאחר שסיים להשיב לשאלות שרבי אליעזר שטח בפניו, היה רבינו קם ממקומו, נעמד על רגליו ומלווה את האורח עד מדרגות ביתו, כפי שראוי היה לפי רום ערכו. רבינו חזר על הנהגה זו בדרך קבע, מבלי שהאורח רום המעלה יאלץ לעזוב את הבית בגפו ולו פעם אחת.

כאשר נשאל לפשר הנהגתו השיב ונימק, כי כבוד התורה במקומו עומד, ולפיכך אף אם התלמיד חכם נוהג לפקוד את מעונו מידי יום ביומו, אין בכך בכדי לגרוע מכבודו ומהחובה והזכות ללוותו!

נר לרגלי דבריך

בעת שרבינו סבל משבר ברגלו, התעתד כ"ק האדמו"ר מסקווירא להגיע להגיע למחיצתו, בכדי לקיים מצוות ביקור חולים. נכד רבינו, הרב אריה אלישיב, קנה פירות משובחים, סידר את הבית והכין את כל הנדרש לקראת המעמד הנדיר.

רבינו נזהר זהירות עצומה בכבוד התורה ולומדיה ואף בכבוד חכמי דורו. כאשר הוצרך לכתוב תשובה, היה יוצא מגדרו כדי להיזהר בכבוד השואל. ומאחר שלא תמיד הכיר את השואל ואת מעלתו, היה מתאמץ לברר לאיזה תואר כבוד ראוי הוא.

המביט בטיטות מכתביו יכול להבחין, כי לעיתים הקדים לשמו של נשוא המכתב את התואר הרה"ג בראשי תיבות ולאחר מכן מתח על גביו קו למחיקה וכתב את התואר 'הרב הגאון' במילים מפורשות.

באחד הימים קיבל רבינו מכתב, שהכניסו למצוקה גדולה. היה זה מכתב מאת חמשה ראשי ישיבות נכבדים מחו"ל, שנועצו בו בשאלה כבדת משקל בענייני הכלל, עליה נחלקו רבני המקום. רבינו השקיע מחשבה מרובה היאך יכתוב את תשובתו ובאיזה סדר קדימות יפנה לשואלים בראשית מכתבו. את מי יציין ראשון, את מי יציין שני וכן על זו הדרך, מבלי שהבאים אחריהם ייפגעו.

לאחר שהוגיה את מוחו בדבר, עלה בדעתו רעיון מקורי. הוא פתח את מכתבו כשהוא מקדים לשם השואל הראשון את המילים "הגאון הרב" באותיות קטנות. בשורה השניה הוא כתב את שם הפונה השני, כשהוא מקדים לשמו את התואר "הגאון הרב" באותיות גדולות ומודגשות יותר. וכן הלאה על זו הדרך כשבכל שורה נכתב תואר השואל באותיות מודגשות יותר וגדולות יותר. כל זאת כדי לכבד את כל השואלים באופן שווה ומבלי שאי מי מהם יחוש חלילה צל זילות בכבודו.

לשקוד על דלתותי יום יום

רבינו, האמון על כבוד התורה וחכמיה, נהג ללוות כל תלמיד חכם שפקד את ביתו, כשהוא חולק לכל אחד ואחד את הכבוד הראוי לו על פי ערכו ורום מעלתו. לעיתים היה מלווה את המבקר עד פתח החדר. כאשר האורח היה תלמיד חכם מופלג יותר, היה רבינו טורח ומלווהו מספר פסיעות מעבר למפתן החדר, וכאשר הבא היה גברא וגדול בישראל, היה רבינו מטריח את עצמו ומלווהו עד מדרגות ביתו.

כבוד התורה ולומדיה היה צרוב בהווייתו ובנשמתו של רבנו, עד שלא הניח לכל טצדקי שבעולם למנעו מכבוד תלמידי חכמים ככל חוקתו והלכתו.

סיפר לי מו"ח שליט"א, שלפני שנים היה אצל הגאון האדיר רבי משה פיינשטיין זצ"ל, ובאמצע נכנס שם הגה"צ רבי יחזקאל ראטה שליט"א אב"ד קארלסבורג, שאז היה רב צעיר לימים, ורבי משה כיבד את גאב"ד קארלסבורג לשבת לידו, והשתעשע עמו בדברי תורה. לפתע נכנס אחד אל רבי משה, ואמר שיש לו שאלה דחופה...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד - להמשיך על עצמו חסדים טובים

"כִּי אֲנִי ד' אֱלֹקֵיכֶם" (ויקרא י"א, מ"ד)

וברש"י: כשם שאני קדוש שאני ד' אלוקים, כך התקדשתם קדשו עצמכם למטה

הנה כשהאדם מדבק עצמו במידותיו של הקב"ה וגומל חסד עם רעהו, הרי בכח מעשי החסד, הוא ממשיך על עצמו ג"כ חסדים גדולים ומרובים, שכן גדול כח גמילות חסדים להפך מידת דין למידת רחמים, ובספה"ק איתא רמז לזה שאומרים בזמירות שב"ק "משוך חסדך ליודעך קל קנא וקונם", שעל ידי שהאדם גומל חסד, הוא ממשיך על עצמו חסדים אף במצב של "קל קנא וקונם" חלילה. את המעשה שלפנינו סיפר אחד על הגאון רבי אברהם דוב אויערבאך זצ"ל (אחיו של הגרש"ז זצ"ל), ממנו ניתן ללמוד איך אפשר להוכיח ולהעיר לזולת בצורה מכובדת באופן שישמר כבודו של הזולת, וכך מספר:

ולאחר שסיים את שנות לימודיו היה צריך לקבל תעודת הסמכה מאת רופא גדול ומפורסם.

שאלו הרופא הבוחן "מה היא התרופה לאדם שנפצע וקולח דמו?", השיב הנבחן "לוקחים תרופה פלונית והיא עוצרת את הדם". שאלו הבוחן "וכשאין תרופה זו בנמצא מה יש לעשות?", השיב הנבחן "אפשר לקחת תרופה אלמונית והיא תעצור את הדם". שאלו שוב הבוחן "ובאם גם תרופה זו אינה בנמצא?" השיב הנבחן "אזי לוקחים חתיכת בד מבגד ושורפים אותה ומניחים את האפר על הפצע וכך נעצר הדם". שוב שאלו הבוחן "ובאם אין גם חתיכת בד בנמצא מה לעשות?" נשאר הנבחן ללא תשובה ומענה. מיד פסל הרופא את הנבחן ולא נתן לו את התעודה המיוחלת!

הנבחן לא ידע מה לעשות מרוב צער - היתכן שעם כל מה שלמד שנים על גבי שנים והתמחה במקצוע הרפואה, הכל ירד לטמיון בגלל שלא ידע להשיב על מקרה כזה. אכן השיב לו הרופא הבוחן "בשעה שקולח דם, ואין בגד לשרוף בכדי לעצור את הדם, אזי החובה היא עליך לקרוע בד מבגדיך אתה ולחסום את קילוח הדם! - אם אין מצב החולה נוגע ללבך עד כדי שתקרע בד מבגדיך אינך ראוי לשמש בתפקיד רופא..."

בהיותי בחור, נישתי להיות חזן, ואחר התפילה כיביתי את הנרות שבעמוד החזן, ברוח פי, ולא ידעתי שבספר חסידים כתוב לא לכבות את הנרות ברוח הפה. לאחר קצת זמן, ניגש אלי רבי אברהם דוב, ושאלני בתמימות כמי ששואל דבר הלכה, האם יודע אני למה בערב שבת כשמטיבין את הנרות ומדליקים אותם, מכבים ברוח הפה, אף שבספר חסידים כתוב לא לכבות ברוח הפה?...

אמרתי לו שאינני יודע. ואז השיב לי "כיון שכל הטעם משום סכנה, ובערב שבת שהוא מצוה, הרי שומר מצוה לא ידע דבר רע"... ממשיך היהודי ואומר: מלבד הידע החשוב שקיבלתי, למדתי מזה כיצד ניתן להעיר לאדם בדרך כבוד ובשיא הרגישות, ושאפשר ליידע אדם על הלכה שנתעלמה ממנו, גם בצורה מכובדת ועקיפה, שאבין מעצמי שביום חול לא מכבים כך, ולא מוכרחים לעשות זאת על ידי מחאה ישירה, מתנשאת ופוגעת...

הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זי"ע דרש בפני קהל חסידיו עד היכן צריכה להיות הדאגה וההתמסרות לזולת, וסיפר להם את שאירע ברופא שלמד שנים את מקצוע הרפואה ועשה חיל בלימודיו,

שמעתי סיפור נפלא מידידי ש"ב הרה"ח ר' שלום מיכל ארגנל

שליט"א, יד ימינו של הרה"ק מטאהש ז"ע, וכך סיפר:

הרה"ק מטאהש ז"ע כיהן כמה שנים כדומ"ץ בעיר נירעדהאז בהונגריה. באותה עיירה, כיהן אדם אחד בתפקיד ה"שמש", שתפקידו היה לנקות ולסדר את הבית המדרש והמקוה. והנה הגיע יום אחד, והחליטו ראשי הקהל ופרנסיה לפטר את השמש מתפקידו - וכך הוה! ביום מן הימים זימנו הללו את השמש, ואמרו לו שבהיות והוא מתרשל במלאכתו - הבית המדרש מלוכלך, המקוה מלוכלכת, אין שום זכר מנקיון, ולא לכך מינו אותו בתפקידו כשמש - על כן מודיעים לו בזה שילך לו לחיים ולשלום...

הבשורה הלא טובה נפלה על השמש כרעם ביום בהיר, ובצערו כי רב, רץ אל עבר מעונו של הדיין, ה"ה הרה"ק מטאהש ז"ע, ופרץ בבכי מר, וסיפר להרבי שפיטרו אותו מתפקידו, ובביתו ילדים רכים, ואין לו פרוטה לפורטה.

הרבי ריחם עליו מאוד, ותיכף ומיד ציוה לקרוא לפניו את ראשי הקהילה, וכשנכנסו אצלו, שאל אותם מפני מה פיטרו את השמש, וכמובן שראשי הקהל התחילו לפרט בפני הרב את העוולות של השמש, שהוא מתרשל במלאכתו ולא שייך להמשיך כך, ולכן פיטרו אותו.

כששמע הרבי את דבריהם, ביקש מהם בגודל מידת הרחמנות שבערה בקרבו, שהוא נוטל על עצמו לדבר עם השמש, להסביר לו את גודל האחריות שיש לו, והוא מבקש מהם שיסכימו לנסות את השמש לעוד שלשים יום, לראות אם יוכל למלא את תפקידו נאמנה.

ראשי הקהילה שמעו את דברי הרבי, ומפני כבודו לא יכלו לסרב, והוחלט שאכן הרבי ידבר עם השמש אודות מלאכתו מה בדיוק הוא צריך לעשות, ובאם מעתה ימלא את תפקידו כדבעי, הם מוכנים להשאירו בתפקידו, אבל - אמרו ראשי הקהילה - אם לא יהיה שום התקדמות, הרי הוא מפוטר ללא שום טענות ומענות.

והנה עברו כמה ימים, ולפליאת כל אנשי העיר וראשי הקהילה לא היתה כל גבול - הם ראו בעיניהם, שמאז אותו היום שהרבי אמר שידבר עם השמש, הוא החל לסדר ולנקות את הבית המדרש והמקוה בצורה נפלאה ביותר, והמה ראו כן תמוהו, שאם הוא יכול לנקות כל כך טוב, אז היכן הוא היה עד היום!... והחליטו, שבאם הדבר יתמשך כך, הרי שבשמחה רבה הם משאירים את השמש להמשיך בתפקידו.

ביום מן הימים, הוצרך אחד מראשי הקהל לנסוע לשמחה בעיירה מישקאלץ, וכשחזר הראש הקהל, היה זה בשעת לילה מאוחרת מאד, וכשעבר על יד בנין הבית המדרש והמקוה, הופתע לגלות שהאורות בבית המדרש והמקוה דולקות, והדלתות פתוחות, והדבר הרגז אותו מאוד - איזה הפקירות! - למה השאיר השמש את האורות דולקות?! והלא בלאו הכי ההוצאות גדולות מאוד, והתחזוקה של האור הוא דבר שעולה הון רב - ותיכף ומיד נכנס לבית המדרש, וכשראה שאין שם איש, התחיל להתרגז במאוד מאוד, אך באמצע שמע קולות עולים מהמקוה, והדבר היה לו לפלא, מי הולך למקוה בשעת לילה מאוחרת, והחליט לרדת להמקוה.

כשירד הראש הקהל להמקוה, ראה מחזה נורא הוד, ומרוב פלא עמד על עמדו ולא היה יכול להוציא הגה מפיו - הוא ראה את דומ"ץ העיר - הרה"ק מטאהש - בכבודו ובעצמו, עומד כששרוליו מורמים על ידיו, והוא אוחז בידו דלי מים, ומנקה את המקוה במרץ רב...

כתיב בקרא (בראשית כ"ח, י"א): ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא, ופירש רש"י (שם), וישם מראשותיו, עשאן כמין מרזב סביב לראשו שהיה ירא מפני חיות רעות, התחילו מריבות זו עם זו זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת וזהו שנאמר (שם כ"ח, י"ח): ויקח את האבן אשר שם מראשותיו עכ"ל.

וצריך להבין, והלא גם לאחר שעשאן הקב"ה לאבן אחת לא הניח יעקב את ראשו על כל צדדי האבן, ומדוע הפסיקו לריב. אלא מקובל בפי העולם לומר, שלאחר שנעשו לאבן אחת וכולם היו מאוחדים, כבר אין סיבה למחלוקת, וכל יצירת המחלוקת נובעת רק מתי שיש פירוד.

הנה אמרו חז"ל (מס' סנהדרין דף כ' ע"א): יראת ה' היא תתהלל, זה דורו של רבי יהודה ברבי אילעאי, אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אילעאי שהיו ששה תלמידים מתכסין בטלית אחת ועוסקין בתורה. והנה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל התקשה בדברי הגמרא האלו, שלכאורה יש לתמוה בזה, היתכן כדבר הזה שטלית אחת תספיק באמת לששה תלמידים? וכן יש לתמוה מה ענין מיוחד יש בדבר זה על דורו של רבי יהודה ברבי אילעאי, וכי עניות מעלה היא?

ברם - מבאר רבי חיים - ביאור דברי הגמרא הוא כך, שחז"ל באו לומר לנו באיזו דרגה עצומה של מדות טובות והנהגה של ותרנות נפלאה היו תלמידיו של רבי יהודה, שמפאת עניותם לא היתה טלית לכולם, ובשעה שהיו מתכסים בטלית כל אחד היה נותן לחברו להתכסות, כי כל אחד חשב רק מהשני ולא מעצמו, הוא רצה שלשני יהיה, וכשיש ויתור כזה אזי טלית אחת יכולה לספק אפילו לששה תלמידים, אבל אילו לא היו וותרנים, וכל אחד היה מושך לעצמו, אזי באמת לא היתה טלית זו מספקת אפילו לשנים...

סיפר לי מו"ח שליט"א, שלפני שנים היה אצל הגאון האדיר שר התורה רבי משה פיינשטיין זצ"ל, ובאמצע נכנס שם הגה"צ רבי יחזקאל ראטה שליט"א אב"ד קארלסבורג, שאז היה רב צעיר לימים, ורבי משה כיבד את גאב"ד קארלסבורג לשבת לידו, והשתעשע עמו בדברי תורה.

לפתע נכנס אחד אל רבי משה, ואמר שיש לו שאלה דחופה. אמר לו רבי משה "הרב נמצא כאן, אתם יכולים לשאול"... האיש לא הבין מה רבי משה רוצה ממנו, ושאל את השאלה לרבי משה. לאחר

השכנה הצביעה על תמונה שהופיעה בעמודו הראשון של העיתון, וצעקה: "איך את מסוגלת להתעסק עכשיו בקילוף תפוחי אדמה, בשעה שבעיתון מופיעה תמונה של אנייה שטבעה, ומי יודע כמה אנשים נספו באסון הנורא הזה!" התפלאה הרבנית גלינסקי על הדברים..

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על התשובה לכל השואלים למה באה עליהם הצרה

"ולְהוֹרֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא י', י"א)

בתקופה זו, שבה מתגברות הצרות רח"ל, וייסורים רבים פוקדים את בני האדם, באים אלינו אנשים ושואלים: "למה זה מגיע לנו?..." שמעתי פעם סיפור מהגאון רבי יעקב גלינסקי, ויש בדבריו תשובה ברורה וחוטכת לשאלה הנ"ל.

בילדות, סיפר הגר"י גלינסקי, התגוררו ליד ביתנו שכנות שלא ידעו קרוא וכתוב. הן התכנסו מידי לילה לצידה של אימי ע"ה, שכמובן ידעה את מלאכת הקריאה, ובקשו שתקרא בפניהן מתוך העיתון מה התרחש בעולם.

יום אחד הקדימה אחת השכנות לבוא, הרימה את העיתון מהשולחן והסתכלה בו. לפתע היא מרימה קול צעקה וצווחה, ואימי, שהיתה עסוקה בעבודות המטבח, ניגשה אליה בבהילות ושאלה מה קרה.

השכנה הצביעה על תמונה שהופיעה בעמודו הראשון של העיתון, וצעקה: "איך את מסוגלת להתעסק עכשיו בקילוף תפוחי אדמה, בשעה שבעיתון מופיעה תמונה של אנייה שטבעה, ומי יודע כמה אנשים נספו באסון הנורא הזה!"

התפלאה הרבנית גלינסקי על הדברים, כיון שכאשר עברה על כותרות העיתון באותו בוקר, לא ראתה שם תמונה של אנייה טובעת.

כאשר התקרבה הרבנית אל השכנה וביקשה לראות את התמונה, היתה צריכה להתאפק בכוח כדי לא לפרוץ בצחוק.

השכנה ברוב סכלותה, ומכיוון שלא ידעה לקרוא, החזיקה את העיתון בצורה הפוכה, ולכן גם התמונה שבה הופיעה האנייה, נראתה הפוך, והציגה את האנייה כטובעת בים...

ובמציאות, היתה זו אנייה מפוארת שיצאה להפלגת הבכורה שלה מנמל האם באנגליה. הצלם שהנציח את ההפלגה, ביקש להראות את יופייה ואיכותיה של הספינה החדשה, וזו גם היתה הסיבה שהעיתון פרסם את התמונה.

לא טביעה היתה כאן, ולא אסון: אלא פריחה והתחדשות. צריך רק לדעת איך לקרוא את התמונה, ובאלו משקפיים להתבונן בה.

יש בסיפור זה דברי תשובה נאותים לכל אלה הבאים ושואלים למה באה עליהם הצרה. התשובה היא, שיש להם טעות גסה בפיענוח התמונה שלפניהם.

הם סבורים שצרה התרגשה עליהם, אבל האמת היא שלא צרה

היא זו, אלא טובה גדולה מאת השי"ת, העטופה בסימנים וברמזים שאינם מוכרים לנו.

כשנתבונן בפרשת השעבוד במצרים, אומר הרב דוד יצחק נבנצל זצ"ל, נגלה שגם התהפכה התמונה מן הקצה אל הקצה, ואם פרעה חשב שדבר פלוני יגרום לעם ישראל להיות שקועים חזק יותר בעבודת הפרך שלו, הרי שדווקא דברים אלה, דווקא הם, הביאו לגאולה ולישועה.

הנה כמה דוגמאות.

כפי העינוי וקושי העבודה, כך עלתה והתגברה שוועתם של בני ישראל, ויצאה מעומק ליבם, ולכן נשמעה ונתקבלה, כפי שנאמר בפסוק.

הדאגה והפחד שקננו אצל פרעה ממושיע של ישראל, הביאו לטהרתה של בתיה מהעבודה הזרה, ועל ידי כך זכתה להציל את משה, ולגדלו בבית פרעה, עד שיצא לראות בסבל אחיו, וביקש להושיעם.

רצון פרעה להמית את משה הביא לבריחתו למדין, מקום שבו מצא את מטה האלוקים, והתרחש לו הנס בסנה, ושם גם קיבל את דברי הבבואה והשליחות מאת ה' להצלת בני ישראל ממצרים.

עיקשות ליבו של פרעה, גרמה לריבוי המכות בתוספת הניסים הלויים שהתרחשו בכל מכה, מה שהביא לחיזוק האמונה אצל בני ישראל, ובהסכמתם לצאת למדבר, בהנהגת משה רבנו.

כמה מאושר הוא האדם היודע לצפות בתמונה ו'לקרוא' אותה כשהיא מונחת במצב ישר, ועושה את רצון בוראו בתמימות, ובשימת לב תמידית.

**הוא הוציא ממגירתו שבמשרד
כמה סוכריות, והשליך לעבר
הרחוב. האיש היה בטוח
שברגע שהסוכריות תפגענה
באנשים, הם ירימו את עיניהם
אל על, כדי לראות מי הוא זה
שהשליך את הסוכריות, ואז
יבחינו בו, ויבואו להצילו**

הרה"ג רבי זאב רוזנטל זצ"ל, מחשובי התושבים ברמת אלחנן, דיבר לפני בני משפחתו על עניין הייסורים, ועל על כך שהאדם מתעורר רק כשאר נוחתים עליו ייסורים, ואילו כשהשי"ת משפיע עליו טובות ומתנות ללא סוף, אין הוא מתבונן בכך, ואינו מתקרב לה בעקבות החסדים הגדולים הללו.

הוא המשיל את התופעה הזו של אי שימת לב לחסדי השי"ת, לאדם שנתקע בקומה החמישים באחד מגורדי השחקים באמריקה. היה זה בשעה שכל המשרדים כבר היו סגורים, ולכן איש מעובדי המשרדים בקומה, ובקומות הסמוכות, לא היה כבר במקום.

היחידים שהיו יכולים להושיעו, הם עובדי האורח שהתהלכו ברחוב למטה, במרחק כמאתיים מטרים ממנו. למרות הבדלי הגובה בינו ובין הרחוב, ניסה לעורר את תשומת ליבם של העוברים והשבים, צעק ככל שגרונות הרשה לו, ואף הניף בסודרו.

אבל אף אחד לא שמע אותו.

מה עשה?

הוא הוציא ממגירתו שבמשרד כמה סוכריות, והשליך לעבר הרחוב. האיש היה בטוח שברגע שהסוכריות תפגענה באנשים, הם ירימו את עיניהם אל על, כדי לראות מי הוא זה שהשליך את הסוכריות, ואז יבחינו בו, ויבואו להצילו.

ברם, גם לאחר שהסוכריות פגעו באנשים, הם לא שאלו שאלות מיותרות, אכלו את הסוכריות, ולא היה אכפת להם מאין נזרקו. כיון שראה שבכך לא יודע, החל להשליך חבילות של דולרים. אבל גם אלה לא עוררו משום מה את העוברים והשבים להסתכל מה למעלה מהם, ולראות מי הוא זה ואי זה הוא המשליך עליהם את הכסף.

גם חפיסות שוקולד שהשליך לרחוב, עדין לא הביאו אליו את שימת הלב המיוחלת.

מאחר שכל הפתרונות לא סייעו לא עדין להיחלץ משביו, החל להשליך חפצים שהיו במשרדו, מאפרות, עטים, פנקסים, אבל האנשים שעליהם נחתו החפצים הללו, עדין לא החליטו להרים את ראשם למעלה, ולהסתכל מהיכן הגיעו החפצים.

גם כאשר החל האיש לזרוק אבנים קטנות, עדין לא עלתה דעתו של

אף אחד להרים את עיניו ולהביא לעבר הקומות הגבוהות של הבנין. האיש היה כבר על סף ייאוש. לפתע הוא מצא במשרד אבן גדולה שהובאה פעם למשרד כמתנה מעורך דין מפורסם. היתה זו אבן יקרה, אבל כיון שלא מצא פתרון אחר, החליט להשליך את האבן לרחוב. מי שהאבן תנחת על ראשו, בוודאי יהיה מוכרח כבר להסתכל למעלה...

וכך הווה, האבן הושלכה ופגעה העובר אורח, שהזעיק מיידית את המשטרה. הדבר הראשון שעשו השוטרים הוא להסתכל למעלה ולראות מי השליך את האבן לרחוב.

וכשהסתכלו למעלה, הבחינו בידיו המושטות לעזרה של האיש שנתקע בקומה החמישים.

כך גם דרכו של הקב"ה, אבינו אב הרחמן. בתחילה הוא נותן לאדם מתנות, משפיע עליו שפע בלי די, ומצפה שהאדם ישים אל ליבו שהמתנות ניתנות לו על ידי הבורא, וישפר את דרכיו ומעלליו.

רק כאשר האדם אינו שותת ליבו לכך, מנסה הקב"ה לעורר אותו באמצעות הצרות והמועקות שהוא מביא עליו.

ועל כל אחד מאיתנו מוטלת החובה, אמר הרב רוזנטל, להתבונן בחצי הכוס המלאה הניתנת לו מן שמיא, ולא לחשוב רק על הצרות האופפות אותו.

(מתוך הגדה של פסח - חישוקי חמד)

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

פנה הרב שטיינמן אל אבי שליט"א ושאלו: "רבי משה וואס זאגט איר? [מה אתם אומרים?] לאחרונה יש לי יסורים גדולים, השאלה אם כדאי לי לבקש ברכות מאנשים שהקדוש ברוך הוא יסיר ממני את היסורים הללו, כדי שלא יפריעו לי בעבודת השם, או שמא עדיף לסבול אותם כדי שכך אוכל להרויח יותר עולם הבא?"

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"וְלְהוֹרֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא י', י"א)

והדבר פשוט בעיניך כאשר אתה יודע בין ימינך לשמאלך תעשה כמצוותם". זה נכלל בכלל הלאו הנזכר בתורה: "על פי התורה אשר יורוף ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל".

הסבר נפלא על ענין ציווי תורה זה, אמר פעם הגאון רבי חיים יעקב לוינ' זצ"ל, בעל 'חיל המלך', בכור בניו של הגאון הצדיק רבי אריה לוינ' זצ"ל.

אמנם אין כאן המקום להאריך אודות אישיותו הפלאית של רבי חיים יעקב; על עוצם גאונותו ובקיאותו המופלגת בכל מכמני התורה, על צדקת מעשיו וטוב ליבו. אולם רק נציין כי היה תלמיד מובהק של רבותינו: מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, בעל 'אבן האזל', ומרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברכת שמואל', ושניהם שמו עיניהם עליו לגדלו ולחכמו, והיה חביב ונערץ אצלם באופן נדיר. רוב ימיו שימש כאחד מגדולי הרבנים והפוסקים בארצות הברית והשפיע רבות על חיי התורה והדת וצביון היהדות במקום מושבו. בערוב ימיו עלה לארץ ישראל ושימש כרבה של העיר 'פרדס חנה'.

רבי חיים יעקב הסביר, מה פשר הציווי לשמוע בקול דברי חכמים, כאשר האדם יודע בוודאות כי ההוראה שהורו לו הוא ההיפך הגמור מן האמת? או יותר נכון, כיצד מסוגלת התורה לחייב אדם להאמין

בספר 'אש תמיד', מביא הגאון רבי ישראל מאיר דרוק שליט"א, ראש ישיבות 'תפארת ישראל', אמרה נפלאה בשם מרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, להסביר על דרך הדרוש את דברי הפסוק: "ברך יראי השם הקטנים עם הגדולים" (תהילים קטו, ג). כך:

מתי הקדוש ברוך הוא יברך את יראי השם? כאשר הקטנים עם הגדולים! כאשר הקטנים עושים את כל מעשיהם על פי הגדולים! אם פועלים על פי דעת הזקנים שבדור וכפופים להם, רק אז זוכים לבחינה של "ברך יראי השם הקטנים עם הגדולים", מתברכים בשפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.

סוד ההצלחה הוא נטילת עצה מן הזקנים, וכפיפות מוחלטת לדעתם.

מרן ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, רגיל לומר כי עודנו זוכר משנות ילדותו ברוסיה, כי גם הנשים הפשוטות היתה להם הבנה כי החכמה מצויה דוקא אצל גדולי התורה, שהם בחינת 'חכימי דיהודאי' הן במילי דעלמא והן במילי דשמיא, והם ברוחב בינתם יכולים להכריע בכל דבר וענין. כאשר היו באות אל הרב לבקש את הכרעתו אמרו פתגם באידיש: "וּו ס'איז די תורה דארטן איז דא די חכמה". ["היכן שיש תורה יש חכמה"].

"ברוך שבחר בהם ובמשנתם"

בספר 'משנת חכמים', לרבי משה חגיז, אחד מגדולי התורה המופלאים שזרח אורם לפני כשלוש מאות שנה, אשר בעל ה'נודע ביהודה' בהסכמת ספרו כתב עליו: "רב תנא הוא כחד הראשונים!", כותב כך: "וזה כלל גדול אצל אמונתנו אמונת ישראל דבאמונת חכמים הכל תלוי בה!", (סימן תקי). ובמקום אחר כתב: "ואם תראה מי שמפקפק בדבריהם ואפילו בשיחה קלה יהיה בעיניך ככופר בכל התורה כולה", (ראה שם סימן תקיב).

זהו אחד האמונות הבסיסיות עליה מושתתת הדת והאמונה היהודית!

הרמב"ן כותב (דברים יז, יא): "אפילו תחשוב בלבך שהם טועים

בדבר שהוא משוכנע במאת האחוזים שאינו כן?
הוא הסביר זאת בדרך משל:

שני אנשים נשאלו ביחד איזה צד מרוחות השמים נמצא לימינם, צד דרום או צד צפון? השיב האחד צד דרום לימיני, נענה השני ואמר דוקא צד צפון לימיני. האם בהכרח שאחד מהם משקר? בודאי שלא! הלא בהחלט יתכן כי כל אחד מהם עומד בכיוון שונה, הראשון פניו למזרח ונמצא ימינו פונה לצפון, ואילו השני פניו למערב ומשום כך ימינו בדרום. אך כאשר יעמדו בכיוון אחד אז יסכימו בודאי על תשובה אחידה.

הנמשל, הטעים רבי חיים יעקב, הם חכמי ישראל וזקני הדור. פעמים נראה לאדם כי הוראותיהם אינם מובנות וכי היו צריכים לומר אחרת. אין זה משום שדעתו היא הנכונה, עליו להבין כי הוא פשוט אינו עומד בכיוון הנכון, וכי זה מה שגורם לו להיות משוכנע במאת האחוזים כי החכמים טעו בדבריהם.

אילו היה עומד גם הוא בכיוון הנכון, לצד חכמי התורה וזקני הדור, ומביט כמותם על הדברים, בצורה נכונה, מהמיקום הגבוה בו הם עומדים, ומבעד למשקפי התורה הבהירים שלהם, גם הוא היה רואה את הדברים בצורה שונה ומפוקחת, ומסכים על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהוא שמאל, וידע להצביע בבירור שקולעים הם אל האמת, וכיצד דעתם נגזרת אך ורק מדעת התורה הקדושה, ודרכם מנווטת ומנוהטת על פי רצונו יתברך בלבד.

ברוח הדברים, סיפר הגאון רבי ישראל זיכרמן שליט"א, רבה של אחוזת ברכפלד במודיעין עילית:

שמעתי מאחד הרופאים שטיפלו בהגאון הצדיק רבי דוב יפה זצ"ל, משגיח ישיבת 'כפר חסידים', בערוב ימיו בבית החולים, כי כאשר ניגש יום אחד לתת לו תרופה מסויימת, הוא בירר אצלו קודם כנהוג אם יש לו רגישות לתרופות אחרות, ובאיזה תרופות הוא מטופל כעת.

שאל המשגיח את הרופא בחיוך: "למאי נפקא מינה? הרי אתה רוצה להעניק לי תרופה זו ומה משנה איזו רגישות יש לי לתרופות אחרות, או מה אני לוקח מלבד תרופה זו?"

הסביר הרופא למשגיח בהרחבה: "תראה, לפני שמעניקים לחולה תרופה מוכרחים לדעת את כל מכלול מצבו של החולה; לפעמים שילוב תרופה ממשפחת תרופות מסויימת עלולה לבטל השפעת תרופה אחרת. לפעמים תרופה אחת מועילה ללב אך מזיקה במצבים מסויימים לכליות, או לחילופין תרופה שמועילה לתפקוד הכבד מזיקה במצבים מסויימים למעיין. כך כל תרופה ותרופה ושיקוליה ופרטיה, ולכן אסור בשום פנים לתת תרופה לחולה לפני שמוודאים את מצבו המדוייק".

כשיצא הרופא מחדרו, פנה המשגיח למקורבו ששהה סמוך למיטתו, ואמר: "שמעת איך נותנים תרופה? כשהולכים לתת תרופה לחולה מוכרחים לדעת את כל המכלול שלו! ניתן ללמוד מזה הרבה לעבודת השם!"

"לדוגמא", אמר המשגיח, "בענין תוכחה. כשיש צורך על פי הלכה להוכיח מישהו. יש כאלה הנוהגים להוכיח בפראות, בהתפרצות,

כשיצא הרופא מחדרו, פנה המשגיח למקורבו ששהה סמוך למיטתו, ואמר: "שמעת איך נותנים תרופה? כשהולכים לתת תרופה לחולה מוכרחים לדעת את כל המכלול שלו! ניתן ללמוד מזה הרבה לעבודת השם!"

ללא מחשבה מדוקדקת על כל מכלול הבעיות שעלולה התוכחה לגרום לזה שהוכיחוהו, או מה מצבו הרוחני הכללי, ולא משקללים רווח למול הפסד".

"מדברי הרופא למדנו היום", אמר המשגיח, "כי דבר ראשון לפני שמוכיחים מישהו יש לברר ולודא היטב מה הן רגישויותיו? מה מצבו הכללי? בכלל לא בטוח שניתן להוכיח אותו, לפעמים לא רק שלא יועיל אלא אף עלול להזיק, ולזה צריך שיקול דעת והבנה של רופא מומחה".

חשבתי להשתמש עם דוגמא זו גם בנוגע לעניין אמונת חכמים: אוי לו לחולה הפשוט, שאין לו הבנה בסיסית באופי המחלות השונות ורפואתן, אם יסתמך על הבנתו, ובניגוד לדעת הרופא ישלוף מן הארון תרופה כלשהי שנראית לו כתואמת עבורו, וכמי שתביא לו מזור למחלתו. הרי הוא עלול להחמיר את חוליו ולחרוץ את דינו למוות חלילה.

כל בר דעת מבין, כי דוקא רופא שהתמחה שנים ארוכות בתחום הרפואה, שלמד לעומק את מהות המחלות, טבען של התרופות והשלכותיהן, ובנוסף מכיר היטב את מכלול מצבו של החולה, יכול ומסוגל להכריע איזו תרופה תועיל לכל מחלה ובאיזה מינון מדוייק זקוק לה כל חולה וחולה.

כך גם צריכה להיות הגישה כלפי חכמי התורה וזקני הדור: חז"ל אומרים: "אסתכל בה באורייתא וברא עלמא" (זוהר הקדוש, פרשת תרומה). כל הבריאה נבראה כמתכונת תואמת לתורה הקדושה וקיום מצוותיה, וכל ההתנהלות בה אמורה להיגזר ממנה, והיא זו שמדריכה ומנווטת כיצד להסתכל על כל דבר בבריאה בצורה נכונה, תכליתית ואמיתית. לכן רק חכמי ישראל וגדולי התורה שהתמחו בתורה מסוגלים בעיניהם, עיני הבדולח, להכריע על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהוא שמאל.

רק הם השואבים את כל השקפת עולמם מהתורה, מסוגלים להבחין

אמיתית לגדולי תורה, מלבד הזכיה הגדולה כשלעצמה לזכות להיות מונהגים על ידם בחכמה ותבונה, הרי המאמין אף מעניק להם כח על טבעי.

אבי מורי שליט"א, שנולד בעיירת פרשבורג הכבודה בהוגריה, עיר מלאה חכמים וסופרים, נק שם בילדותו רוח דומה של רחישת כבוד והתבטלות לתלמידי חכמים. היראים והחרדים שם חלקו כבוד מופלא לתלמידי חכמים והיתה להם יראה עצומה כלפיהם, ועובדה זו השפיעה עליו מאוד.

כאשר נפרד אבא מאביו הקדוש רבי **דוב זצ"ל** הי"ד, טרום פרוץ השואה, בפעם האחרונה שראה אותו, ציווהו כי ירבה להסתופף בצילים של גדולי וצדיקי הדור, ושלא תעבור עליו תקופה מבלי שיכנס לגדול בתורה. אביו ידע היטב כי זאת תהיה הערובה היחידה להישאר ירא וחרד ומדקדק במצוות כראוי גם כשהוא רחוק ממנו, בעת שטשוש הדעות דאו, ימי קום המדינה.

ואכן, בכל עשרות השנים האחרונות, לא עבר על אבא חודש מבלי שעלה להסתופף בצילו של אחד מגדולי הדור. עד השנים האחרונות, בגילו המופלג לאורך ימים טובים, למרות הקושי הגדול הכרוך אצלו בעליית מדרגות, היה סר מידי ראש חודש למעונו של מרן ראש הישיבה הגרא"ל **שטיינמן זצ"ל**, התפלל מנחה בביתו, עבר לפניו והזכיר את שמו לברכה, ומידי פעם אף התיעץ עימו על ענייני האישיים.

אבי שליט"א עוד זכה להסתופף בצילים של רבותינו ה'חזון איש', הרב מבריסק, הרב דסלר, רבי אייזיק שר ועוד, והכיר גדולי תורה מהדורות שלפניו, ותמיד ציין כי אצל הרב שטיינמן הרגישו כמו במחיצת ענקי הרוח שיירי כנסת הגדולה בדורות עברו. כבר לפני ששים שנה ראו בו כי אינו איש מן השורה... ראו עליו רוממות מיוחדת במינה, דביקות בתורה, קדושה ופרישות עילאית, אמת מזוקקת, חכמה נדירה ויראת שמים צרופה. לכן יראת הכבוד שרחש כלפי הרב שטיינמן, למרות היותו כמעט בן גילו, היתה בהתאם. הוא נכנס לפניו כבזו אימה ופחד, חיזור כסיד, ועמד לפניו כעבדא קמיה מרא.

גסי הגאון רבי **יצחק זאב זמורה שליט"א**, התלווה אל אבי שליט"א לפני שנים אחדות בעת שביקר את ביקורו החודשי בבית הרב שטיינמן. הוא סיפר לי, כי כאשר עברו הציבור לאחר התפילה לפני הרב שטיינמן, הוא פנה אל אבי ושאלו: "רבי משה וואס זאגט איר? [מה אתם אומרים?] ברצוני לשמוע את דעתכם. לאחרונה יש לי יסורים גדולים, השאלה אם כדאי לי לבקש ברכות מאנשים שהקדוש ברוך הוא יסיר ממני את היסורים הללו, כדי שלא יפריעו לי בעבודת השם, או שמא עדיף לסבול אותם כדי שכך אוכל להרויח יותר עולם הבא בגין היסורים?".

מנוסח השאלה היה נשמע כי גם הרב שטיינמן היה סבור שראוי וצריך להתפלל על כך, אלא רק הסתפק אם ראוי אף לבקש ברכות מאנשים, אולי חשש שאין זה מחובת ההשתדלות שנדרש לעשות.

בין קלא אילן לתכלת, בין מעשה אשר יעשה למעשה אשר לא יעשה. כי באמצעות חכמת התורה כל מכלול הבריאה בוקתת למול עיניהם בצורה מפוקחת ובהירה. התורה פתחה בפניהם צוהר להבין הבנה חודרת ומעמיקה, נקיה וטהורה, על כל דבר שמביטים בה.

אדם שלא זכה להגיע לדרגתם של גדולי התורה זקני הדור, ועומד ומערער על החלטה או הוראה שהורו, דומה לאותו חולה נבער מדעת, גס רוח, שמעולם לא רכש זיק הבנה ברפואה, ומתיימר לחרוץ את גורלו בידו, ליטול תרופה פלונית, או להימנע מלקיחת תרופה אלמונית...

מרן ה'חזון איש' זצ"ל הגדיר זאת בשפתו (ספר 'אמונה ובטחון' פרק ג): "הנטיה להגן על כבוד עצמם, תאיץ במ לחפש מומין בחכמי התורה, ולפי קטן דעתם נדמה להם כי אמנם החכמים הם במדרגה התחתונה והם נמצאים ברום המעלה, כי טבע הגאווה לנוח בחיק כסילים, כי בחיק זה מנוחתם עריבה, ומה אפשר לתבוע מזה שלא טעם טעמה של חכמה".

הם סבורים באויליותם, כי הם מציאותיים יותר, חכמים ומבינים יותר מגדולי ישראל, והם הם העומדים ברום המעלה. אך זהו פרי תוצרת של טיפשות וגאווה - קובע ה'חזון איש'.

עלינו להפנים ולהחדיר להכרתנו ואמונתנו, כי חכמי ישראל רואים את המציאות כמות שהיא, התורה פיתחה בהם רוחב בינה ואפיקי השכל, ורק הם יודעים להצביע על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהוא שמאל, ואילו אנו קטני ההשגה ומיעוטי השכל ראינו מצומצמת וצרה משלהם.

נוראים הדברים שכתב מרן ה'סטייפלער' זצ"ל, בהקדמת ספרו "חיי עולם" (חלק א): "ופוק חזי מלפני כמאה וחמישים שנה, בכל מקום שפרקו ויצאו לתרבות רעה לחרפות ולדראון עולם, תחילת קלקולם היה לבזות תלמידי חכמים וגדולי ישראל, ואחר כך הלכו מדחי אל דחי באין מעצור, רחמנא ליצלן".

נקודה זו, היא מהדברים הצריכים חיזוק תמיד, ובפרט בדורות האחרונים דור 'עקבתא דמשיחא', לחלוק כבוד לתלמידי חכמים, ולהתבטל ביטול מוחלט כלפם וכלפי דעתם. זוהי אמונת חכמים!

כשה'חזון איש' קבע שיהיו ילדים

בספר השיחות של הגאון רבי **נתן צבי פינקל זצ"ל**, ראש ישיבת מיר, מביא בשם ראש הישיבה מרן הגאון רבי **חיים שמואלביץ זצ"ל**, שהיה רגיל לומר, כי הטעם שמוצאים אנו מנהיגי קהילות ואדמורי"ם חסידיים שיש בכוחם לחולל מופתים גלויים, הוא משום שאלו הסורים למרותם מאמינים בהם בלב שלם ומתבטלים כלפיהם ללא כל שמץ של פקפוק וערעור, והתבטלות זו מעניקה להם כח לחולל מופתים וישועות מעל דרך הטבע.

כעין זה התבטא פעם גם מרן ה'חזון איש' זצ"ל באוזני מקורביו, כששמע אותם מתלחשים בהתפעלות אודות 'מופת' שנעשה לפלוני על ידו. הגיב ואמר להם ה'חזון איש' אודותיו: "עָהָר פְּאָלְגֵט חכמים מוז עָהָר מצליח זיין!", "[יהודי שמציית לחכמים מוכרח הוא שיצליח]".

זהו כוחה הגדול של התבטלות לחכמים! כשקיימת התבטלות

למרבה התדהמה, הדרכון האירופי שהיה ברשותו של הרב שולמן, נשכח בבית. הוא היה נבוך ומבולבל. הוא הביט סביבו ומלבד כמה עשרות מהגרים, בני לאומים שונים, שחורים ואדומים, ומלוכסני ועגולי עיניים, לא ראה סביבו אדם מתאים שממנו יוכל ליטול עצה

נפלאים דרכי ד' - סיפור אמיתי על הנס בזכות עניית אמן

“וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים” (ויקרא י"א, מ"ד)

את הסיפור המיוחד שלפניכם שמענו מכלי ראשון, מפי ידידינו הדגול, החפץ בעילום שמו מניו יורק. יהודי הזוכה מזה שנים להקפיד על עניית אמן ובפרט אחר ברכות השחר, בצוותא חדא עם יו"ר 'בני אמונים', הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א.

לצורך הענין נקרא למיודענו - הרב שולמן. הרב שולמן, אפוא, הוא אזרח אירופי שדר בארצות הברית עם משפחתו מזה שנים רבות, וכמו מאות אלפים אחרים מתושבי מדינתו, כמתין בסבלנות לקבלת אזרחות ארצות הברית.

ארצות הברית, כידוע לכל, אינה נוהגת להקל ראש בנתינת אזרחות חנים לכל דורש. המבקשים לזכות לתואר הנכסף 'אזרח ארצות הברית' צריכים לעבור מסכת של בירוקרטיה הנמשכת על פני כמה שנים, אשר בסופן, אם אושרה בקשתו נדרש האזרח לעבור ראיון, במהלכו הוא נשאל סדרת שאלות על אודות ההיסטוריה והחוקה של ארצות הברית ומתחייב לשמור אמונים למדינת ארצות הברית. במהלך השנים הגיש הרב שולמן בקשות למשרד ההגירה של ארצות הברית, המתין לתשובות, טיפל במסמכים הנדרשים והחליפם כשהיה בדבר צורך. הוא החתים טפסים, הגיש תלושי משכורת ועבר תהליך בירוקרטי שלם, עד שסוף סוף נקבע לו תור לראיון במשרד ההגירה.

חברים שעמם התייעץ יעצו לו לשכור עורך דין שילווח את התהליך, אולם משום מה הוא בחר שלא לשמוע לעצתם.

ביום הראיון השכים הרב שולמן קום, ברך ברכות השחר בחברותא כהרגלו, התפלל שחרית ופנה מיד לצאת לדרך בואכה משרד ההגירה אשר בניו יורק רבת.

כאמור, הרב שולמן בחר שלא להסתייע בעורך דין להגשת הבקשה. לאחר שעשה 'שיעורי בית' בנושא הוא חש די בטוח בהצלחת התהליך, וכך יצא לדרך. הכבישים כבר היו גדושים למדי בשעה שיצא לדרכו, וכך לאחר כשעת נהיגה מצא עצמו בפתח לשכת ההגירה שעה קלה טרם הגיע תורו.

בינתיים הוא שב ובדק בתיק המסמכים שהיה ברשותו. כל הטפסים נחו על מקומם מסודרים, התמונות נמצאות, והדרכון...

לא! היכן הדרכון???

למרבה התדהמה, הדרכון האירופי שהיה ברשותו של הרב שולמן,

נשכח בבית.

לנסוע שוב לביתו כדי להביא את הדרכון, לא בא בחשבון; התור הוא חד פעמי, וכעבור היום המיועד, אם המבקש לא הופיע, מפסיד הוא את תורו המיוחל. הדרך לביתו הלך ושוב עלולה היתה לארוך זמן רב, והוא לא יספיק לחזור לפני סגירת המשרד.

הרב שולמן היה נבוך ומבולבל. לא היה לצידי עורך דין שעמו יוכל להתייעץ. הוא הביט סביבו ומלבד כמה עשרות מהגרים, בני לאומים שונים, שחורים ואדומים, ומלוכסני ועגולי עיניים, לא ראה סביבו אדם מתאים שממנו יוכל ליטול עצה.

ביאושו הוא כמעט וחשב לעשות את הטעות השניה לאותו יום ולגשת לראיון בלא הדרכון האירופי; מוטב שכך, מלהפסיד את התור המיוחל - סבר...

בינתיים הוא התחייב בברכת 'אשר יצר', ובה בעת נזכר בסגולתה של הברכה לשמירה ולהצלחה. בזמן ובמקום אחר היה משתדל למצוא מי שיענה אמן אחר ברכתו למען תהיה הברכה מושלמת, אולם עתה, בהתאם לתנאי המקום, הסתפק באמירת הברכה בקול ובכוונה.

הוא סיים את הברכה תוך שהוא מכוין במיוחד במילים "ומפליא לעשות", ופתאום שמע קול לצידי העונה אחריו ברהיטות "אמן".

הוא הביט לאחוריו בפליאה והבחין להפתעתו ביהודי, לבוש בהידור, אשר אף הוא התכוון באותו רגע לברך 'אשר יצר'.

"האם תוכל אף אתה לענות 'אמן' אחר ברכתי?" שאל האיש, והרב שולמן נענה בחיוב. האיש בירך את הברכה והרב שולמן ענה אחריו 'אמן'.

המשך בעמוד 17

בבואו לבית המדרש, היו אלה בושות כדת וכדין... עיני כולם נישאו אליו, הוא עמד בספסל האחרון, ובאמירת 'בואי בשלום', כשכל הקהל מיסב את ראשו אחורנית, הוא חש מאות עיניים ננעצות בו, תמהות עליו, אולי גם לועגות לו...

כיצד החלפת חליפה הפכה לשדכן?

הרה"ח אשר קובלסקי שליט"א

"קרוב אל המזבח" (ויקרא ט', ז')

כל אדם באשר הוא, יהא מצבו אשר יהא, משתעשע לפעמים בדמיון לפיו הוא נולד מחדש, מתחיל את חייו מהתחלה, ללא שגיאות, ללא טעויות, פותח היסטוריה נקיה. המחשבה כי יש יום, מצב או תהליך שבמסגרתו יכול כל יהודי לנקות את כל עברו, לפתוח את כל החסימות שחוסמות אותו בחיים, מעוררת התרגשות ומסעירה את הדמיון. לו היינו יכולים לתפוס חלקים נכבדים מכל מה שעשינו בעבר ולמחוק אותם במשיכת קולמוס - רבים מאיתנו היו ששים לעשות זאת...

אבל זה לא קל, מאוד לא קל. כשיהודי מבקש לשוב בתשובה ולמחוק לחלוטין את עברו, הדבר כרוך בתעניות ובסיגופים, או - לא עלינו - בייסורים לא פשוטים. כפי שכל כתם גשמי קשה מתנקה רק בחומרי ניקיון כימיים חזקים, כך כל כתם רוחני - כדי להסירו עלול יהודי להידרש לסיגופים לא קלים, לקשיי גוף ונפש לא פשוטים, שאיש מאיתנו לא רוצה או בוחר בהם.

האם אין דרך נגישה יותר להתנקות? האם אין כלי יעיל וטוב שמזכך את העבר ואינו כרוך בייסורים ובסיגופים? האם כל יהודי שמבקש לפתוח חיים חדשים וזכים - נדרש לעמוד בתנאים כה קשים? האם יש משהו שהוא קל יותר, סביר יותר, ובד בבד - מעניק את אותו אפקט התנקות, את אותו זוך וטוהר עילאיים?!

להלן גילוי נפלא, שגילה אחד מגדולי המקובלים - הרה"ק רבי משה קורדבירו ז"ע, רבו של האר"י הקדוש: יש דרך, יש תקוה, יש כלי כזה: קבלת בזיונות. כשיהודי - מכל סיבה שתהא - חווה ביזיון, לועגים לו, שוחקים עליו, מבזים אותו - ברגעים הללו, כשנפשו מת"סרת מהבזיונות הבאים עליו והוא מקבלם באהבה - אזי הוא מתנקה ומזדכך.

ולא זו בלבד, אלא שאת הדרך הזו - קבלת הבזיונות, מגדירים המקובלים כדרך הטובה ומועילה ביותר, כדרך שאין חזקה ומזככת הימנה, כפי שמובא בספר 'קול בוכים' - שחיבר תלמידו של הרמ"ק. כי הרגע בו יהודי נכלם, הרגע בו בוש מכה את פניו וכלימה נשקפת מעיניו, הרגע בו יהודי מתבזה ביזיון של ממש והופך ללעג וקלס בעיני כל רואיו - הוא רגע של ייסורי נפש קשים ומרים, שממרק את ההיסטוריה באבחת רגע או שניים, מבלי להזדקק לייסורי גוף או

לסיגופים קשים!

והמסקנה? הסכיתו ושמעו! 'אם יהודי היה יודע את מעלת הבזיונות - היה מחפש אנשים שיבזוהו בשוק בתשלום!' - אומר הרה"ק רבי חיים ויטאל ז"ע, כמסקנה מעשית. כי הרגע בו יהודי מתבזה, הרגע בו לועגים לו ושוחקים למשבתו - הוא רגע כה גדול, כה מרומם, כה מזכך, רגע שפותח שערים בכל העולמות, וכדאי לשלם עליו בכסף מלא ובמלא כסף!

בפרשת השבוע שלנו, רמוז רגע מרומם כזה. לאחר הקמת המשכן, מגיע הרגע המכונן בו אהרן הכהן הגדול נדרש לגשת אל המזבח ולהתחיל להקריב בו קרבנות. אלא שאהרן מתקשה לעשות זאת, שכן יש מי שעוד זוכרים לו את חלקו במעשה העגל, ומביישים אותו ועולבים בו: היתכן שאדם שעמד ורקד לפני העגל המשוקץ - יגש להקריב קרבנות לפני ה'?

אהרן הכהן עומד בוש ונכלם, סופג את הבזיונות ואינו ניגש למזבח. משה רבינו מביט ורואה, ומורה לאהרן להתקרב אל המזבח ולהתחיל בעבודת הקודש, וכשהוא מבין כי אהרן מתבייש, הוא משיב ואומר לו כדלהלן: 'למה אתה בוש? לך נבחרת!'

ובמילותיו אלה של משה, גילה הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנה ז"ע ביאור מדהים: משה רבינו אומר כביכול לאהרן הכהן: 'למה אתה נכלם מהבושה? הלא בזכותה, בגלל שאתה מקבל את הבושה, בגלל שאתה סופג בזיונות באהבה, הרי בדיוק בשל כך נבחרת לשמש ככהן גדול! בשכר הבזיונות המוטחים בך - זכית למעמד כה נשגב ונעלה!'

באותו היום, מסיבה לא ברורה, סטה מהדרך הרגילה והלך בדרך שונה במקצת. תוך כדי הילוכו עבר דרך רחוב שבדרך כלל לא עבר בו, והנה, באמצע הרחוב, ממש במרכזו, ניצב לו אדם בגיל העמידה, ומתחיל לצעוק על הבחור הצעיר ועדין הנפש העובר ברחוב לתומו...

הגביר ווליום... הוא מוסיף לצעוק ולהשמיע, לבזות ולהקניט, להעליב ולבייש, וכל אותה העת הבחור ניצב למולו בעיניים מושפלות ופנים סמוקות, מקבל את הבזיונות באהבה. וקולו של האיש הולך וחזק מאוד, כל מילה שלו כשפוד מלובן בלבו של הרבי, שמוסיף לעמוד נכחו ולקבל את הבזיון באהבה...

לימים, כשסיפר הרבי את הסיפור, תיאר את הבזיון הקשה שהיה מנת חלקו, וכיצד הבין - כבר בצעירותו - כי רגע של מתנה לפניו, רגע ששערי שמים נפתחים. 'אם בורא עולם זימן לי לעבור דווקא שם ודווקא אז ולהיקלע אל שדה הקטל המילולי הזה - יש לכך סיבה טובה, כנראה זה נועד כדי לפתוח לי שערים!' - הסביר הרבי, וסיפר כי ניצל את הרגעים הללו לתפילה...

ככל הסיפור הזה סיפר האב לילדיו המאזינים מרותקים, וקינח במסר מעשי: 'לפעמים, ילדים, בחורים, צעירים או מבוגרים - מבזים את זולתם על לא עוול בכפם. אפשר לברוח, אפשר להשיב מלחמה, אפשר לענות תשובה הולמת ובוטה... אבל הרבה יותר כדאי לשתוק, לקבל את הבזיון באהבה ולנצל את הזמן לתפילה, כי זו עת רצון מופלאה!' - סיכם את הסיפור...

ואם חשבו ההורים כי בכך הוא תם, כמה הופתעו ביום ראשון בצהריים, כשבנם בן החמש שב הביתה מהחיידר, ופניו קורנות מאושר. 'בשורה משמחת!' - הכריז הינוקא בקול עליז, 'הולך להיוולד לנו תינוק חדש! עוד מעט יהיה לנו בייבי חדש!'

כל בני המשפחה אצו רצו, לשמוע מיהו הקול המבשר ואומר על בן העתיד להצטרף למשפחה, ומנין לו ה'מידע המודיעיני' המשמח? ראשונה, אצה רצה האם, הן רק היא ובעלה יודעים כמה הם מבקשים ומייחלים לזכות לבן נוסף אשר מזה כמה שנים לא זכו במתנה שכזו, והנה בנם בן החמש הגיע לבשר כי הרגע הגדול מתקרב ובא...

'מוי'שלה!' - שאלו אותו כלום כשגבותיהם מורמות בהפתעה, 'מאיפה אתה יודע? מי סיפר לך? האם מלאך גילה את אוזניך על

כי הרגע הזה בו מאן דהוא מתיר את הרצובות לשונו, ומבקר באופן בוטה, לועג, צוחק או מזלזל בנו - הוא רגע כה קסום ונעלה, הוא רגע בו שערי שמים נפתחים לקראתנו וכל בקשותינו ומשאלותינו עשויות להתמלא, במידה טובה ישועה ורחמים. הרגע בו אדם מתבייש - הוא רגע נפלא, רגע של קירבת אלוקים, רגע של רוממות הרוח והנפש!

את רגעי הבזיונות האלו כולנו חווים מעת לעת. פעם בבית הכנסת - כשמישהו מזלזל בנו או במעמדנו, פעם בין השכנים, פעם בין החברים, ולא מעט פעמים - גם בתוך הבית פנימה, בין בני המשפחה. המחשבה הראשונית היא להגיב, לתקוף בחזרה, להשיב מנה אחת אפיים, או למצער - להיעלב ולעזוב את המקום בחרי אף, מתוך כעס ועצב.

אבל, ורצוי שנשגן זאת היטב כדי שנזכור ברגע האמת, הרבה יותר כדאי - פשוט לשתוק, לקבל את הבזיונות באהבה, מתוך אמונה שהבזיונות הללו נגזרו מלמעלה, והם נושאים בחובם הזדמנות שאסור להחמיץ. הבה נתפוס את עת הבזיונות, הבה נסתער באהבה על כל מצב בו מביישים אותנו, וברגעים הללו נקיש על שערי שמים בחזקה, נלחש משאלת לב כמוסה, נבקש על מצוקה המעיקה עלינו, ונזכה למנף את רגע הבזיון לרגע שלא יישכח, ותועלתו לאין ערוך!

בשורה מפי ילד בן 5...

היה זה לפני כחמש שנים, בבית משפחה נורמטיבית ורגילה מאזור המרכז. בעת סעודת ליל שבת, כשהיסבו בני המשפחה לסעודה ודיברו דברי תורה וסיפורי צדיקים, סיפר להם האב את המעשה הבא, ולא שיער לאן יגיעו הדברים...

וזה דבר המעשה: בעת שמורי רבי כ"ק האדמו"ר מנדבורנה זצ"ל היה עלם צעיר, הוא יצא כדרכו מדי יום אל בית המדרש הקבוע בו היה עוסק בתורה. משום מה - באותו היום, מסיבה לא ברורה, סטה מהדרך הרגילה והלך בדרך שונה במקצת. תוך כדי הילוכו עבר דרך רחוב שבדרך כלל לא עבר בו, והנה, באמצע הרחוב, ממש במרכזו, ניצב לו אדם בגיל העמידה, ומתחיל לצעוק על הבחור הצעיר ועדין הנפש העובר ברחוב לתומו...

הרבי - שהיה אז בחור צעיר כאמור, נבהל מאוד. הוא כלל לא הכיר את הרחוב הזה, ובוודאי שלא את אותו אדם זר שעומד וצועק עליו. אבל לא היה לו הרבה פנאי לחשוב, שכן הלה - שכנראה היה מעורער בנפשו - החל לצעוק צעקות רמות, צרחות של ממש. הוא מקנטר ומבזה, משמיץ אותו ולועג לו, והבחור הצעיר מסמיק ומחוויר חליפות ולא יודע את נפשו...

ברגע הראשון, כך העיד הרבי אחר כך, הרהר שעליו פשוט להתחיל לרוץ, לברוח מהמקום וכמה שיותר מהר. אך ברגע הבא התיישב בדעתו, והרהר: 'רגע, הרי יש דברים בגו! למה שיניתי היום ממסלול הליכתי הקבוע?! הרי ברור שיש סיבה לכך, כנראה - כדי שאקלע למלתעות לשונו של האיש שעומד כאן וצווח ומבזה. אם כן, למה לי למהר?' - חשב, ונותר על עומדו...

והלה, בראותו כי הרבי מתחזק לנוכח העלבונות המוטחים בו, רק

שמחה משפחתית מתקרבת? - חייך הילד חיוך צופן סוד, והשיב: 'היום בהפסקה, החליטו כמה ילדים לצחוק עליי. הם קראו לי, והתחילו לצחוק על איך שאני נראה, על הבגדים שלי, על התיק שלי, על הפאות שלי... פשוט החליטו להעליב אותי חזק!' - הסביר הילד בטון מתוק, וחיוכו הקונדסי הועב לפתע בלחלוחית שצצה בקצה העין...

'ואז' - הוסיף הילד וסיפר - 'נזכרתי בסיפור שאבא סיפר בליל שבת, על הרבי מנדבורנה שהעליבו אותנו, והוא ניצל את הזמן הזה להתפלל. אז הורדתי את הראש ובכיתי, אבל בכלל לא בכיתי בגלל שהעליבו אותי... בכיתי כי התפללתי שייולד לנו עוד תינוק קטן, בכיתי כי ביקשתי מהשם שישלח לי אח חמוד, בכיתי כי התחננתי שכבר יהיה לנו תינוקי!' - צפצף הילד בקול מתקתק, וסיכם: 'נראה לי שכדאי שנקנה כבר מיטת תינוק, שיהיה לנו לתינוקי החדש!' ההורים הופתעו. הם לא העלו על דעתם שהסיפור שסופר בליל שבת כבר קנה שביטה כה חזק בלב הילד, עד שהוא ביצע אותו הלכה למעשה. הם התרגשו לגלות את כוחות נפשו של בנם שדחק את העלבון הצורב הצידה ומינף את רגעי ההיעלבות לשעת תפילה נרגשת, ובליבם פנימה ייחלו כי תפילתו תישמע ותתקבל במרומים...

וכך בדיוק קרה: פחות מעשרה חודשים מאותו יום, שש מוישל'ה בהתבשרו על התינוק החדש שהצטרף למשפחה. 'אמרת לי כם, ידעתי!' - שאג הקטן בקול מאושר, לוקח קרדיט על השמחה המשפחתית המשותפת 'בגלל שהתפללתי אז, כשהעליבו אותי!' - שב ואמר, 'ידעתי שבסוף יהיה לנו תינוקי חדש בזכותי!' כשנימול התינוק הקטן, העניקו לו ההורים את שמו של מורי ורבי כ"ק האדמו"ר מנדבורנה ז"ע. אמנם תינוק זה לא נולד בהבטחתו או בתפילה על ציונו הקדוש, אבל הוא בהחלט תוצאה של סיפורו של הרבי לפני עשרות בשנים. הן לקחו של הסיפור הוא שהוביל לישועת ה' ולתינוק ששימח את כל בני המשפחה, ומהווה עדות חיה וקיימת, נושמת ומהלכת, מצחקקת ומאושרת, לכוחם של קבלת הבזיונות באהבה וניצול זמנה לתפילה!

את הסיפור קיבלתי מבני המשפחה המוכרים לי באופן אישי, והמסר שבו מאיר ובוהק: יהודי יקר, אם הגיעה לך עת בזיונות, אם נתקלת ברגע בו מביישים אותך, צא ולמד מאותו ילד צעיר, שניצל את השעה כשעת כושר שמימית, והביא לו ולמשפחתו ישועה כה נפלאה. זכור, כי הרגע בו מקבלים בזיונות באהבה, הרגע בו שותקים לנוכח עלבונות מוטחים, וממנפים אותו לתפילה נרגשת - זהו רגע שעשוי להיות מכונן ולהביא בכנפיו ישועות נכספות!

ביזיון מתוכנן ומשתלם!

היה זה בערב שבת קודש פרשת ויחי תשע"ח. קבוצת אברכים יצאה לעשות את השבת כ'שבת התאחדות' מלבבת, ועם שחר יום ששי יצאו כולם באוטובוסים מאורגנים אל המקום שסודר לשבות בו ולנוח בו מתוך אהבת חברים. אלא שדקות לפני כניסת השבת, גילה אחד המשתתפים כי שכח להביא עמו את הבעקטישע - החליפה

השבתית...

כשיצא מביתו בבוקרו של יום, לבש חלוק בית פשוט ומהווה, המותאם לדרך ארוכה באוטובוס. חלוק כזה אינו ראוי לשבת, ולתומו סבר האברך כי ארזו במזוודתו את הבגד הנאה והמלכותי בו הוא מתכבד מדי שבת בשבתו. עתה, דקות לכניסת השבת גילה לחרדתו כי שכחו בביתו, וזעקה נפלטה מפיו: 'אוי, איזה בושות!'

'מה קרה?' - נזעק לעברו אחד מחבריו הקרובים, 'מה קרה? על אלו בושות אתה מדבר?' החבר נאנח, והשיב: 'תנסה לתאר לעצמך, שאני נכנס לתפילה עם החלוק הזה, לעיני כולם... תנסה לשער שכולם נכנסים לאולם הסעודות הערוך והמפואר, ואני נראה כמו באמצע יום עבודה... זה המצב, ללא כחל ושרק! אין לי מה ללבוש! איך אוכל לחוות בהנאה את השבת המצפה לנו, כשרק חלוק בית פשוט כזה לעורי?! כולם יביטו, יסתכלו... איזה בושות!' החבר נאנח עמו יחד, ואז, בהבלחה של רגע, הבריקה בו הצעה: 'ראה נא. מידתי תואמת למידתך, הבעקטישע שלי תפורה עליך בול. קח אתה את הבעקטישע שלי, ואני אסתדר עם חלוק הבית שלך!' - הציע החבר בידידות.

'רגע, חייך שוכח הבעקטישע חיוך נוגה, 'ואז מה הרווחנו? הבושות שהיו אמורות להיות מנת חלקי - יהיו מנת חלקך. הרי בכל מקרה אני או אתה ניכנס להיכל התפילה מביישים, הכל ינעצו בנו עיניים תמהות, יסובבו אצבע על הרקה או למצער ירחמו על השליימזל ששכח פריט לבוש קריטי... מה זה משנה מי מאיתנו מתבייש?' החבר חייך, כמו המתין לשאלה הזו, והשיב על אתר: 'זה משנה ועוד איך... לי יש בן מתבגר בבית, השנים חולפות, הצעות יורדות כלעומת שבאות, והוא עודנו בחור, קול מצהלות חתן מבושש מלבוא... אקבל על עצמי אפוא את הבזיונות באהבה ובשמחה, אשמח לחוות כמה רגעי בוש, לזכות בני יקירי - שיזכה כבר להינשא ולהקים בית בישראל!'

הלה שמע את הדברים, ורחב לבו. הנה כי כן, חברו כל כך מוכן להקריב למענו, עד שהוא מסביר שהוא לא רק מסכים לשאת את הבושה, הוא אפילו מעוניין בה, תולה בה תקוות! הוא הודה לו בחום ואיחל לו כי משאלתו תתקבל, וההחלפה בוצעה כדת וכדין: השוכח התעטר בבעקטישע יפהפה וצעד להיכל התפילה בשמחה, ואבי הבחור המבוגר התעטף בחלוק שחור סינטטי ודקיק, שבקרב קהילתו שקול כשק שינה...

ובבואו לבית המדרש, אוהו, היו אלה בושות כדת וכדין... עיני כולם נישאו אליו, הוא עמד בספסל האחרון, ובאמירת 'בואי בשלום', כשכל הקהל מיסב את ראשו אחורנית, הוא חש מאות עיניים ננעצות בו, תמהות עליו, אולי גם לועגות לו... לעומתם - הוא עומד בעוז ובגאון, נושא את הבושה, שמח על הבזיונות, ופיו שב וממלמל את שמו של בנו יקירו לזיווג הגון...

במוצאי שבת נסעו כולם, איש למקום מושבו. מאחורי דלת סגורה שבו החברים והחליפו את הבגדים, כשהמוחלף לא פוסק מלהודות למחליף על המחווה יוצאת הדופן, שהצילה אותו מבושה חסרת תקדים. כולם הגיעו לבתיהם מאושרים ושמחים, ומיודעינו אבי

החבר נאנח עמו יחד, ואז, בהבלחה של רגע, הבריקה בו הצעה: 'ראה נא. מידתי תואמת למידתך, הבעקיטשע שלי תפורה עליך בול. קח אתה את הבעקיטשע שלי, ואני אסתדר עם חלוק הבית שלך!' - הציע החבר בידידות

ה'חפץ חיים' קם מהרצפה חיש קל, ושוב החל צועד במרץ במעלה המדרגות, כשפניו קורנות באושר וכל כולו שמחה ועונג... 'ילמדנו רבנו', שאלו תלמידיו, 'לשמחה מה זו עושה? מה הסיבה לשמחה הפתאומית, ועוד לנוכח ההתפתחויות האחרונות?!' 'יקיריי!' - השיב להם ה'חפץ חיים', 'קיבלתי מתנה משמים! לעגו לי בלכתי ברחוב! צחקו עליי! ביזו אותי! - הצער הזה, העלבון הזה - הוא כפרת עוונות, זה מטהר אותי ומזכך אותי באופן כה עילאי! וכיצד לא אגיל ואשמח לנוכח מתנה יקרת ערך שכזאת, אשר נשלחה אליי משמים? כיצד לא אשוש ואתרגש על כי זכיתי בכזו מתנה יוקרתית?!' ודברי ה'חפץ חיים' הללו, אשר הובאו בגליונות 'דרשו', מלמדים: שעת הבזיון היא מתנה, רגע הבושה הוא הזדמנות, העוונות מתכפרים, שערי שמים נפתחים. שעת הבושה היא מתנה, קבלת בזיונות היא דורון! הבה נשמח בהם, הבה ננצל אותם כראוי!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

הבחור שמח באותו לילה לקבל שיחת טלפון שבישרה לו על הצעה חדשה...

ביום חמישי באותו שבוע, ליל ששי פרשת שמות תשע"ח, 6 ימים וכמה שעות מאז חווה את הבושה - בא בנו בברית האירוסין בסימן טוב ובמזל טוב. 'זה שידוך שהוא נס שמימי, אות וסימן משמים על מעלת הבזיונות' - שב האב וסיפר לכל מי שהסכים לשמוע, והזמין את חברו - שוכח הבעקיטשע - להשתתף בשמחה, באומרו כי הנס קרה בזכותו...

וסיפור מופלא זה, אשר סיפר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מאיר בפנינו עד כמה הרגע בו אדם חווה בזיונות הוא רגע נעלה, רגע בו יהודי קרוב כל כך לבוראו, עד שהוא יכול לבקש כל העולה על לבו ולפעול ישועות גדולות בהבל פיו. כולנו מתמודדים עם מצוקות, קשיים ובעיות - אולי הרגע בו נקבל קצת בזיונות הוא הרגע בו יש לנקוש בשערי שמים, אולי זה מה שיוביל אותנו לישועה הנכספת?!

הבה נשמח בכל פעם ששעת בושה נקלעת לדינו, הבה נשוש על כל הזדמנות לקבל בזיונות. קבלת הבזיונות באהבה וברוח טובה, ניצול הבזיונות כמנוף לקרבת אלוקים ולפתיחת שערי שמים - אלו יכולים לחולל מהפך של ממש, ולהרעיף על כולנו ישועות גדולות ויוצאות דופן, למעלה מדרך הטבע!

נפילה מעוררת חיוך...

הולך היה ה'חפץ חיים' זצ"ל בדרכו לביתו, ובעיקול הדרך עלה במדרגות, ונתקל בקליפת פרי שהושלכה ארצה - במרכז גרם המדרגות. ה'חפץ חיים' כבר לא היה יהודי צעיר, ועל אתר החליק על הקליפה, והתגלגל כמה מדרגות למטה...

כמה נערים פוחזים שעמדו בסמוך ולא זיהו אותו, מילאו פיהם שחוק והצביעו עליו בלעג. 'ראיתם את הזקן?' - קרא אחד בזלזול, 'ראיתם איך התגלגל על הרצפה כמו כדור?' - שאג אחר, כשכולם פורצים בצחוק ולועגים ל'חפץ חיים'...

בצידו העליון של גרם המדרגות ניצבו תלמידיו, והביטו בחרדה במתרחש. היטב ראו את רבם נתקל, מועד, נופל, נהדף לאחור, אך כל זה עוד כלום ליד הלעג והשחוק שביזו אותו הפוחזים... לעומתם,

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

טויסיג, לרגל נישואי בתו לרבי חיים יעקב שוורץ, השתתפו גדולי תורה רבים ובראשם מרן הגרי"ש אלישיב. בעיצומה של השמחה, קם החתן ומסר שטיק'ל תורה, כשבין דבריו הוא מצטט קטע מדברי בעל המנחת חינוך.

הדברים חוללו סערה גדולה, כאשר חלק מהנוכחים טוענים בתוקף כי בעל מנחת חינוך לא הזכיר כלל בספרו את הדברים שנאמרו בשמו על ידי החתן. בתווך ישב אבי נבוך ונכלם לראות כיצד גדולי עולם סותרים ושוללים מכל וכל את דברי חתנו הטרי. בעוד הכל מתנצחים ומתפלפלים בעניין, ישב רבינו דומם מבלי להוציא מפיו מילה אחת בנידון שהרעיש את רוחם של המסובים. האירוע הסתיים כשהדברים נותרים תלויים בחלל ועל דרשת החתן מוטל צל עב.

מידי בוקר, בשעה חמש, נהג אבי לטבול ב'אונגרישר מקווה'. בבוקר שלאחר שבע הברכות, נראה רבינו בסמוך למקווה בשעה האמורה, כאשר ספר המנחת חינוך נתון בידיו, ועיניו תרות אנה ואנה. לשאלת הנוכחים שהתעניינו לפשר מבוקשו, השיב רבינו כי הוא זקוק לשוחח בדחיפות עם רבי יחזקאל טויסיג כאשר אבי הגיע למקום, פנה אליו הגרי"ש, כשהוא פותח את ספר המנחת חינוך ומכריז בעיניים בורקות: "רבי יחזקאל! מצאתי את המנחת חינוך שחתנך ציטט בדרכתו. ולא זו בלבד אלא שרבי עקיבא איגר מביא את דברי המנחת חינוך ודן בהם"

מי שלא ראה את שמחתו של אבי באותו בוקר, לא ראה שמחה מימיו. גם אם היו מעניקים לו מיליארד דולר, הוא לא היה שמח כפי ששמח בעת בה התברר לו כי דרשתו של חתנו עלתה בקנה אחד עם האמת. והנה וודאי הוא כי כל רגע מזמנו של הגרי"ש היה יקר לו מכל אוצרות העולם, אולם אף על פי כן הוא נחפז בשעה חמש לפנות בוקר כדי לשמח את ליבו של אבי ולהרוותו נחת.

[מתוך 'עמודו של עולם']

כאשר האדמו"ר הופיע הפתח הבית, ישב מרן כשרגלו המגובסת מכוסה בשמיכה וההליכון ניצב לידו. רבי אריה חש, כי אין זה ראוי שההליכון ניצב ליד סבו בעת הביקור, ובתנועת יד קלה הסיטו מן המקום. ברם רבינו שלח את ידו וקירב אליו את ההליכון בחזרה.

בעוד הנכד תמה לפשר הדברים, נכנס האדמו"ר לחדר ורבינו קיבל את פניו בהתנצלות: "ברוכים הבאים! אינני יכול לקום בפניכם", הצטדק כשירו מרמזת לעבר ההליכון הניצב לידו ומשמש כראיה ועדות למצבו, "רגלי אינה בקו הבריאות!"

באותה תקופה הגיע הגרי"ל שטיינמן לבקר את רבינו, שהכין 'שטיק'ל תורה' מיוחד לכבודו. במה עסקה המערכה אותה הכין מרן לקראת האישיית הרוממה הבאה לבקרו?

הסתבר, כי רבינו שחרד לכבודו של רבי אהרן לייב, ביקש להצטדק בפניו ולהסיר בעקיפין מפני מה אינו קם לקראתו, ועל כן הכין מערכה תורנית מיוחדת העוסקת בנידון האם יש שיעור חצי קימה בעת שאדם מסוגל לקום בעזרת רגל אחת בלבד.

היה זה 'שטיק'ל תורה' מיוחד, שעסק בענייני קימה והידור, כשמבין השיטין עולה זהירותו הגדולה של רבינו בכבוד תלמידי חכמים.

כבוד חכמים

כאשר תלמיד חכם, שביקר את פסקי רבינו במספר ענייני הוראה, ביקש לבוא לבקר, ניאות רבינו לקבלו בביתו ובמהלך הביקור אף קם מלפניו בדרך כבוד ודיבר עמו ובחביבות מופלאה. וזאת מפני שאין קשר בין הדברים והם שתי פרשיות נפרדות - הלכה לחוד וכבוד התורה לחוד!

סיפר רבי אהרן טויסיג: בשבע הברכות שערך אבי, רבי יחזקאל

המשך מעמוד 10 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

נסיים בדברי המדרש (ילקוט שמעוני שיר השירים יג): "דרש רבא למה נמשלו דברי תורה לאגוז? האגוז כל זמן שעצו דבוק לפריו הוא משומר, פרש ממנו משליכין אותו לאשפה. כך ישראל כל זמן שדבוקים לחכמים ושומעים דבריהם הם זוכים לקנות שני עולמים, פרשו מהם אבדו מן העולם."

עלינו לדעת, כי הערובה היחידה לזכות הן לחיי העולם הזה בחיי אושר ושלוה ולקנין כתרה של תורה, והן לחיי העולם הבא - לזכות בשכר נצחי, היא על ידי התבטלות לחכמים, כפיפות ראש בפניהם והציות בכל לב לדעתם. ולזכור כי הפורש מהם מאבד עולמו, ואילו הדבוק בהם והשומע לדבריהם זוכה לנחלת שני עולמות.

(מתוך הספר אוצרותיהם אמלא)

כמובן שאבי שתק ולא ענה מאומה. כאמור, יראת הכבוד שרוחש כלפי גדולי ישראל זה נורא, הוא לא פוצה פה בפני גדול בתורה, וכיצד יורה לגדול הדור איך לנהוג. אך הרב שטיינמן לא ויתר, ודחק באבי שליט"א שוב ושוב להשיב על השאלה: "נו! רבי משה וואס זאגט איר? וואס זאגט איר?"

אז השיב אבי שליט"א תשובה חכמה ושנונה: "הרי מה שראש הישיבה מורה זהו 'דעת תורה' מוחלט שכך קובעים בשמים, ומה שיחליט כאן מקובל שם. אם כן, ממה נפשך, אם יחליט כי עדיפים הם היסורים כדי לקבל יותר עולם הזה כך יקבע בשמים, ואם יחליט שעדיף רפואתו כדי שיוכל לעבוד טוב יותר את השם יתברך, הלוא כך יקבע בשמים. ממילא הדבר תלוי ברצונו ובדעתו."

הרב שטיינמן חיך למשמע הדברים...

עצמו, ריחוק מוחלט מבית הוריו. אך 'גזירה' זו התבררה בדיעבד כנס ההצלה, שכן אילו היה מקבל את הפטור מהצבא, ונותר בליטא, היה גורלו כגורל כל בני המשפחה השם יקום דמם, ואילו הוא נותר לפליטה גדולה כאן בארץ הקודש.

כך - היה האבא רבי אברהם זצ"ל מונה את גרמי ההצלה: שמירת השבת של זהירות ממוקצה, כבוד אב שלא 'להעיר' את הסבא, ו'בין אדם לחברו' מצד הסבא שלא לפגוע בגיסו הצעיר רבי אשר קלמן, הביאו בסופו של דבר להצלה גדולה

(מוסף שבת קודש אלול ע"ט)

לא סברתי כמוהו, אבל היות שהוא אמר כך לא רציתי לסתור את דבריו בעיני כל האורחים, קפצתי מהחלון עשיתי עצמי ישן...

בהעדר פטור מהגיוס, האבא זצ"ל קיבל צו גיוס. דא עקא שאז בליטא לא ניתן היה לצאת מהמדינה, אבל מי שעמד בפועל להתגייס קיבל אפשרות לצאת לטיול במשך שבועיים לפני החלת הגיוס בפועל. כמובן שמי שלא יחזור מהטיול לא יוכל בשום דרך ואופן לשוב אי פעם למדינה בלא להסתכן במאסר או אפילו עונש מוות. האבא זצ"ל עט על המציאה, הוא הודיע שהוא יוצא לטיול, ה'טיול' היה לארץ ישראל... הוא נשאר שם לצמיתות. כמובן שבכך גזר על

המשך מעמוד 5 | הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב

כך וכך, מה עלי לעשות אז", ושוב הסתובב רבי משה ושאל את אב"ד קארלסבורג "היהודי שואל מה הוא צריך לעשות באופן זה וזה", ואב"ד קארלסבורג השיב באופן ברור, ורבי משה אמר להיהודי "הרב פוסק, שבאופן כזה, אתה צריך להתנהג כך וכך"...

(מתוך 'נועם שיח' - וארא תש"פ - מכון אפריון לשלמה)

שמע רבי משה את השאלה, הסתובב לעבר אב"ד קארלסבורג, ואמר לו "היהודי שואל כך וכך, אני מבקש שהרב יפסוק"...

אב"ד קארלסבורג הרהר כמה דקות, ואחר כך השיב פסק ברור על השאלה, ואז הסתובב רבי משה לעבר האיש הזה ואמר לו "הרב פסק כך וכך"..." ואח"כ חזר היהודי ושאל את רבי משה "אם יהיה

המשך מעמוד 11 | נפלאים דרכי ד'

מכן כשהאישור המיוחל בידך" השיב עורך הדין ומיד הוסיף בטוב לב: "בכל מקרה אני צריך להישאר כאן היום עד לסגירת המשרד, ואשמח לסייע לך ככל שאוכל".

הרב שולמן לא השתהה לרגע. הוא מיהר להתקשר לחברת שליחויות מוכרת, התעניין האם יוכל להשיג שליח שיביא לו את הדרכון באופן מידי ונענה בחיוב.

תכף ומיד הוא התקשר לביתו, ותוך כמה דקות התברר כי השליח יצא משם כשבידו הדרכון המיוחל. כשעה לאחר מכן כבר היה אצלו הדרכון. הוא מיהר לגשת לעורך הדין היהודי אשר המתין לו בסבלנות, הציג בפניו את הדרכון, והוא ליווה אותו במסירות לאורך כל התהליך עד אשר סודרה הבקשה על הצד הטוב ביותר.

כיום, הרב שולמן הוא אזרח ארצות הברית, אולם יותר מכל, הינו 'צדיק שומר אמונים', ביתר שאת וביתר עוז במיוחד לאחר שזכה כמו רבים אחרים, לחוות מקרוב נס גלוי שהתרחש עמו בזכות ענית אמון.

(מתוך וכל מאמינים פרשת נצבים תשע"ט)

מה מעשיך כאן? התעניין האיש החביב, והרב שולמן השיב בקצרה בפנים מכורכמות: "באתי הנה לראיון שאליו המתנתי במשך תקופה ארוכה ולחרדתי גיליתי שהדרכון אינו ברשותי..."

"ומה אתה חושב לעשות?" קטע היהודי את דבריו בשאלה. "כיון שאין לי ברירה אחרת, אגש לראיון בלי דרכון, וה' יהיה בעזרי..."

השיב הרב שולמן כשעיניו מביעות חשש מהול בתקוה. "נעים להכיר; שמי הוא ד"י קוב סטיין, ואני עורך דין המתמחה באזרחות והגירה" הציג האיש את עצמו מבלי שהתבקש, ומיד המשיך בקול תקיף: "שמע נא, ידידי, אל תעז לגשת לראיון ללא שהדרכון בידך. מנסיון רב שנים בתחום אני יכול לומר לך בבירור, אם תגש לראיון ללא דרכון, בקשתך תדחה על אתר, ומי יודע מתי תוכל להגישה בשנית!..."

"ומה אעשה עתה?" תהה הרב שולמן, "אינני יודע. אולי תנסה לבקש מבני ביתך שישלחו לך את הדרכון באמצעות חברת שליחויות מהירה. יש עוד כשלוש שעות עד לסגירת המשרד, ואם תצליח להשיג שליח מהיר, יש סיכוי טוב שתוכל עוד היום לצאת

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

◆ מאכל שהושרה במים חמים ונמצא בתוכם חמץ - האם הוא אסור באכילה בפסח?

◆ מים שנשאבו בפסח מהים - האם מותר לשתותם?

◆ עוף שנשחט בפסח ולפני מליחתו נמצא בתוכו גרגיר דגן שהחמיץ - האם מותר לאוכלו בפסח?

חמץ לתוכם - מותר לשתותם בפסח, כי 'משהו' חמץ שאוסר תערובת אפילו ב'משהו', הוא רק כאשר הוא גדול דיו בכדי שיורגש בחושי אדם.
• תערובת שיש בה 'ספק ספיקא' בנוגע לאיסור חמץ דאורייתא - אסור לאוכלה בפסח, ועם זאת, אין חובה לבערה.

הלכות שונות בנוגע לעוף שנמצא בתוכו חמץ

• עוף שנשחט בפסח, ולפני מליחתו נמצא בתוכו גרגיר דגן שהחמיץ, יש להסיר את הגרגיר, ולשטוף את העוף במים, ודי בכך. ואם הגרגיר נמצא בעוף לאחר מליחתו - לדעת השולחן ערוך, יש לקלף את בשר העוף במקום בו נגע החמץ, ולהשליך את הנקלף לאשפה; ויש המחמירים לחתוך בעומק ולהסיר את כל סביבות המקום בו נגע החמץ.
• לדעת הרמ"א, גרגיר דגן שבא במגע עם מים, אף אם אין בו סדק, אלא שהתרכך - נחשב כחמץ, ואם התבשל יחד עם מאכל אחר, התבשיל אסור באכילה בפסח. ונחלקו הפוסקים אם כך הדין גם במקרה שנצלה יחד עם מאכל אחר.

• עוף שנמצא בתוכו חמץ לאחר מליחתו, ולפני ההדחה שלאחריה - לדעת הרמ"א, אסור לאוכלו בפסח. והעופות האחרים שנמלחו יחד עם עוף זה, מותרים, אך אם יתכן שהחמץ נגע גם בהם - יש לקלף מעט משכבתם העליונה.
• מאכל של היתר שנמלח יחד עם מאכל אסור - אם אין בכמות מאכל היתר פי ששים מהמאכל האסור - הריהו אסור באכילה; ואם נמלח יחד עמו מאכל נוסף, אשר נגע בו בשעת המליחה - אם מאכל האיסור הוא שמנוני, נאסר אף המאכל הנוסף.

הלכות שונות בנוגע למים שיש בהם תערובת חמץ

• מאכל שהושרה במים חמים, ונמצא בתוכם חמץ לאחר הוצאת המאכל מהם - המאכל אסור בפסח. ויתכן שאיסור זה הוא אף במים חמים שהורקו מ'כלי ראשון' שבו חוממו ל'כלי שני'.

• מים קרים שנמצא בתוכם חמץ, וכמות המים גדולה פי ששים מהחמץ, ולאחר מכן השתמשו במים אלו לבישול - התבשיל מותר בפסח. ויש אומרים שהתבשיל מותר אף כשכמות המים אינה גדולה פי ששים מהחמץ. ויש אומרים שאם החמץ נמצא בתוכם בפסח, התבשיל אסור. ואם החמץ שהה במים במשך עשרים וארבע שעות רצופות - התבשיל אסור אף אם החמץ שהה במים רק לפני הפסח.

• כפי שלמדנו, מאכל שהושרה במים חמים ונמצא בהם חמץ לאחר הוצאת המאכל מהם, המאכל אסור באכילה בפסח. ולדעת הרמ"א, במקרה של 'ספק ספיקא', דהיינו שיטנו ספק נוסף מלבד הספק בנוגע לזמן 'נפילת' החמץ למים - המאכל מותר. ומאכל שהושרה במים קרים ונמצא בהם חמץ לאחר הוצאת המאכל מהם - לדעת הרמ"א, הריהו מותר באכילה בפסח; אולם, במקרה שהחמץ נמצא במים בעוד שהמאכל שרוי בתוכם - דינו כדין מאכל שהושרה במים חמים.

• כלי חמץ 'בן יומו' שהגעילוהו, וכמות מי ההגעלה אינה פי ששים מהכלי - מי ההגעלה אסורים בשתייה בפסח. וכלי חמץ שאינו 'בן יומו', שהגעילוהו לפני הפסח - אף כאשר כמות המים אינה פי ששים מגודל הכלי, מי ההגעלה מותרים בשתייה; ואם הגעילוהו בפסח - לדעת השולחן ערוך, מי ההגעלה מותרים בשתייה, ולדעת הרמ"א, דינם כמי ההגעלה של כלי בן יומו.

• מים שנשאבו בפסח מימים או נהרות שידוע שמשליכים